

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji
Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Kairze

Kair, 29 lipca 2012 r.

Przewodnik eksportera po rynku Republiki Sudanu

Spis treści

1. Wprowadzenie
2. Sankcje międzynarodowe
3. Wymiana handlowa z zagranicą
4. Inwestycje zagraniczne
5. Wejście na rynek –klimat biznesowy, aspekty prawne i podatkowe
6. Współpraca gospodarcza Polski z Republiką Sudanu- baza prawna, struktura i poziom obrotów oraz dostęp do rynku
7. Perspektywy rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej
8. Przydatne linki

1. Wprowadzenie

Sudan- trzeci pod względem obszaru i liczący ponad 30 mln ludności kraj afrykański- oferuje interesujące możliwości biznesowe dla przedsiębiorców nastawionych na długookresowe zaangażowanie na jego rynku.

Sudański PKB wzrósł w 2010 r. o 6,5% - na bazie produkcji ropy i napływu inwestycji zagranicznych, głównie z państw Zatoki Perskiej. W 2011 r. jednakże w rezultacie turbulencji gospodarczych związanych z secesją Sudanu Południowego, w szczególności utratą $\frac{3}{4}$ wpływów ze sprzedaży ropy (i 20% pierwotnej populacji kraju), gospodarka sudańska skurczyła się o 0,2%. Wg prognoz MFW trend spadkowy utrzyma się również w 2012 r.- na poziomie -0,4%. Dla przezwyciężenia kryzysu administracja chartumska zmuszona została do reformowania gospodarki w warunkach ograniczonego dostępu do zagranicznej pomocy finansowej. W uzupełnieniu budżetu na 2012 r. rząd sudański przygotował ratunkowy *Program Ocalenia /Salvation Programme/*, który przewiduje wprowadzenie 3-letniego planu awaryjnego, bazującego na działaniach oszczędnościowych oraz zwiększających wpływy pochodzące spoza sektora ropy naftowej. Cięcia budżetowe najpewniej dotkną projekty inwestycyjne oraz usługi socjalne. Realizowany aktualnie program reform ukierunkowany jest na dywersyfikację gospodarki i zmniejszenie jej zależności od produkcji ropy w Sudanie Południowym - poprzez wspieranie rozwoju własnego przemysłu wydobywczego, w tym ropy i złota, oraz rolnictwa i usług. Plany gospodarcze zakładają zmniejszenie inflacji (na poziomie 29% w kwietniu 2012 r. wg danych Banku Światowego) oraz zwiększenie produkcji głównych towarów eksportu sudańskiego spoza sektora ropy- bawełny, złota, gumy arabskiej, bydła, sezamu. Ambicją administracji chartumskiej jest uzyskanie samowystarczalności w produkcji kukurydzy, oleju jadalnego, lekarstw, produktów naftowych, cukru i pszenicy. Skala i tempo wprowadzanych zmian będą mieć znaczące implikacje dla rozwoju gospodarczego oraz makroekonomicznej i politycznej stabilizacji Sudanu.

Mimo kryzysu import sudański odnotował blisko 30% wzrost w 2011 r., który stymulowany był zwłaszcza zakupami żywności, towarów chemicznych i surowców, w tym produktów ropopochodnych. Nie ma jednakże pewności, czy w kontekście trudności budżetowych dynamika ta zostanie utrzymana.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne Sudanu

wskaźnik/okres	2009	2010	2011	2012 <i>prognoza</i>
liczba ludności kraju /mln/	42,3	43,2	35,7	36,5
PKB /w mld. dol. USA/	54,2	76,7	69,7	75,8
PKB per capita /w dol. USA/	1.283	1.775	1.954	2.076
stopa wzrostu GDP /w %/	4,5	5,7	-10,9	2,4
stopa inflacji /w %/	13,4	15,4	21,1	19,0
wartość eksportu /w mld dol. USA/	5,9	14,0	8,3	6,3
wartość importu /w mld dol. USA/	6,6	7,2	9,1	9,5
saldo eksp.-imp. /w mld dol. USA/	-0,7	6,9	-0,8	-3,2

rezerwy zagraniczne /bez rezerw złota w mld dol. USA/	1,1	1,2	1,1	1,1
okres pokrycia importu z rezerw zagranicznych /w miesiącach/	1,5	1,5	1,4	1,4
wartość FDI /w mld dol. USA/ - dane UNCTAD	3,03	1,6	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>

Źródło: Business Monitor International (BMI) for SUDAN Q4 2011 & Q2 2012

2. Sankcje międzynarodowe

Przy zawieraniu transakcji z sudańskim biznesem należy mieć na uwadze sytuację polityczną w tym kraju i problemy w jego relacjach z Sudanem Południowym, m.in. w zakresie dystrybucji dochodów ze sprzedaży ropy naftowej, obywatelstwa i konfliktów granicznych.

W stosunkach z Sudanem (i Sudanem Południowym) obowiązuje embargo Unii Europejskiej, wdrażające restrykcje ONZ. Ustanawia ono zakaz:

- sprzedaży, dostawy, transferu lub eksportu broni i produktów pokrewnych, włączając uzbrojenie i amunicję, pojazdy wojskowe i wyposażenie, sprzęt paramilitarny i części zamienne do nich przez obywateli państw członkowskich względnie z terytoriów państw członkowskich, lub przy użyciu statków albo samolotów pod ich flagą, obojętnie czy produkty te pochodzą z państw członkowskich czy też nie,
- realizacji pomocy technicznej i usług technicznych, brokerskich lub innych związanych z ww. produktami lub związanych z zaopatrzeniem, produkcją albo utrzymaniem i użyciem takich produktów
- oferowania finansowania bezpośrednio lub pośrednio związanego z ww. produktami,
- świadomego i celowego udziału w działaniach zmierzających do obejścia powyższych restrykcji.

Podkreślenia wymaga, iż w kontekście wojny w Darfurze rygorystyczne obostrzenia z wysokimi sankcjami karnymi za ich naruszenie wprowadziły wobec Sudanu Stany Zjednoczone, w tym zastosowały całkowity zakaz handlu z obszarami pod kontrolą reżimu w Chartumie i transakcji z osobami fizycznymi i prawnymi związanymi z rządem sudańskim (Specially Designated Nationals). Przedsiębiorcy polscy muszą znać aktualny stan prawny tych restrykcji, jeśli ich produkty, technologie lub usługi (w tym działania ułatwiające eksport lub reeksport) w całości lub w części pochodzą z USA. W szczególności embargo amerykańskie dotyczy transakcji lub działalności w sektorze ropy i obejmuje również Sudan Południowy. Transakcje handlowe i finansowe dopuszczane są w specyficznym zakresie (pomoc humanitarna) wyłącznie z agendami niezwiązanymi z administracją rządową Sudanu i w określonych regionach Sudanu.

Przydatne linki w zakresie informacji o sankcjach:

- Wykaz sankcji przyjętych przez Unię Europejską, http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/docs/measure_en.pdf (stan na 18.06.2012r.)
- Dokumentacja sankcji USA wobec Sudanu na stronie Departamentu Skarbu USA, <http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/sudan.pdf>

3. Wymiana handlowa z zagranicą

Wymiana handlowa Sudanu z zagranicą miała wg szacunków w 2011 roku wartość 17,4 mld dol. USA i zamknęła się ujemnym saldem 0,8 mld dol. USA.

Główne rynki sudańskiego eksportu towarowego to Chiny, Japonia i Indonezja. W imporcie również dominują Chiny, przed krajami UE i Egiptem.

Główne rynki importowe Sudanu

Rynek	<i>mln /euro/</i>	<i>udział %</i>
Chiny	1.345,5	22,1
UE	1.014,9	16,7
Egipt	444,3	7,3
Arabia Saudyjska	420,0	6,9
Indie	356,0	5,8
ZEA	308,9	5,1

Główne rynki eksportowe Sudanu

Rynek	<i>mln /euro/</i>	<i>udział %</i>
Chiny	2.993,4	60,0
Japonia	701,4	14,1
Indonezja	433,8	8,7
Indie	243,5	4,9
ZEA	146,4	2,9
UE	95,4	1,9

Źródło: MFW i DG Trade EC z 2011 r.

Najważniejszym partnerem handlowym Sudanu są Chiny, posiadające blisko 40% udział w jego obrotach handlowych, a następnie kraje Unii Europejskiej- z 10% udziałem w sudańskim wymianie handlowej.

Wśród produktów eksportowanych przez kraje UE do Sudanu najwyższe wartościowo pozycje zajmują maszyny i urządzenia (blisko 60% udział w wywozie na rynek sudański), sprzęt transportowy, produkty rolnicze, chemikalia, urządzenia telekomunikacyjne i biurowe, wyroby z żelaza i stali oraz paliwa i produkty kopalniane. Natomiast w imporcie krajów UE z Sudanu zdecydowanie przeważają produkty rolnicze (75% udział w przywozie z tego rynku). UE zakupuje ponadto w Sudanie niewielkie ilości chemikaliów, maszyn i sprzętu transportowego oraz paliw i produktów kopalnianych.

4. Inwestycje zagraniczne

Rząd sudański nadaje priorytet inwestycjom zagranicznym w formie prywatyzacji aktywów państwowych. Napływ inwestycji zagranicznych opiera się na Ustawie Inwestycyjnej z 1999 r. (Investment Encouragement Act) oraz regulacjach wykonawczych do niej z 2000 r. i 2003 r. (Investment Encouragement Regulations). Prawo przewiduje dla inwestorów zagranicznych

zwolnienia podatkowe oraz całkowity transfer zysków i repatriację kapitału. Zezwala ponadto na 100% własność zagraniczną przedsiębiorstwa w Sudanie oraz daje gwarancje przeciw jego nacjonalizacji i wywłaszczeniu. Osoby zagraniczne mogą posiadać konto bankowe za uprzednią zgodą rządu sudańskiego.

W celu usprawnienia procesów decyzyjnych i stworzenia sprzyjającego klimatu dla inwestorów zagranicznych powołana została Narodowa Rada Inwestycyjna, która skupia ponad 20 szefów resortów gospodarczych i podporządkowana jest bezpośrednio prezydentowi Sudanu. Docelowo struktura ta ma zostać przekształcona w agencję wykonawczą świadczącą usługi dla inwestorów zagranicznych.

Największe trudnienia jakie napotykają zagraniczni inwestorzy dotyczą uzyskiwania zezwoleń i kredytów, rozpoczęcia działalności gospodarczej i egzekwowania warunków kontraktów. Obok kwestii prawnych poważny problem stanowi też wysoki poziom korupcji

Inwestycje zagraniczne w Sudanie lokowane są głównie w sektorze ropy i gazu oraz kopalnictwa minerałów, ale także finansowym i budowlano-konstrukcyjnym. Zwraca uwagę rosnące zaangażowanie kapitału zagranicznego w wydobywanie złota w Sudanie, gdzie aktywne są w szczególności firmy z Jordanii, Chin i Turcji. W konfiguracji geograficznej napływu kapitału zagranicznego do Sudanu przeważają kraje Zatoki Perskiej i Chiny. Firmy chińskie ulokowały wg szacunków w Sudanie ponad 3 mld dol. USA- zarówno w sektorze wydobywania ropy i gazu jak i budowlano – konstrukcyjnym.

W Sudanie wprowadzono zachęty dla inwestorów w postaci stref wolnohandlowych. Ustawa o Strefach Wolnohandlowych (Sudanese Free Zone Act) z 1994 r. usankcjonowała ochronę przed wywłaszczeniem i nacjonalizacją aktywów trwałych i środków finansowych oraz innych rodzajów własności inwestujących przedsiębiorców. Wprowadziła też 12-letnie zwolnienie inwestorów z podatku dochodowego jak i zagwarantowała ułatwienia w uzyskiwaniu pozwoleń na wjazd i pobyt w Sudanie.

Ustanowione zostały dwie główne strefy wolnego handlu: nad Morzem Czerwonym na obszarze Port Sudan oraz na północ od Chartumu (Garri). Ta ostatnia o pow. 25 km kw., położona 70 km na północ od Chartumu na styku połączenia drogowego z Chartumem i kolejowego z Port Sudan skupia już ok. 2000 firm, głównie o profilu handlowym, w tym ponad 400 zagranicznych, w większości z Azji i BW, kilka z Europy (Renault, BMW, Ericsson). Jej podstawowy atut lokalizacyjny to bliskość rynku chartumskiego i krajów ościennych oraz integracja logistyczna z Port Sudan. Wartość zainwestowanego kapitału szacowana jest na 3,2 mld USD. Oferuje m.in. zwolnienia celne i podatkowe, usługi finansowe i logistyczne.

5. Wejście na rynek- klimat biznesowy, aspekty prawne i podatkowe

Lokalne prawo odzwierciedla fakt, iż Sudan i jego stolica Chartum są w większości muzułmańskie. W relacjach biznesowych należy respektować etykietę islamską. Bezpośredni kontakt i budowa relacji osobistych są zalecanym modus operandi w Sudanie i krajach jego otoczenia. Korzystanie z pośrednictwa lokalnych przedsiębiorców i zawieranie z nimi umów agencyjnych jest z kolei preferowaną metodą pierwszego wejścia na rynek sudański.

5.1. Klimat biznesowy

Sudan reprezentuje jedno z najbardziej krytycznych środowisk biznesowych w skali globalnej. Bardzo wysoko oceniane jest jego ryzyko polityczne. Political Risk Services plasuje ten kraj na 137 miejscu wśród 140 badanych państw. Rating kredytowy Chartumu odpowiada 174 pozycji w gronie 178 krajów analizowanych przez Institutional Investors.

Pod względem łatwości podejmowania działalności gospodarczej Sudan został sklasyfikowany na 135 pozycji w rankingu Banku Światowego *Doing Business 2012*. W ocenach szczegółowych Bank Światowy umieścił Sudan w rejonach trudności typowych dla krajów Afryki Sub-Saharyjskiej: 155 pozycji pod względem ochrony interesów inwestorów; na 166 pozycji pod względem dostępności kredytów; 130 pozycji pod względem uzyskiwania zezwoleń w sektorze budowlano-konstrukcyjnym (wydanie 16 zezwoleń zajmuje 270 dni).

Oceny te zdają się zatem rekomendować zachowanie szczególnej ostrożności w kwestiach finansowych (w tym korzystania z usług bankowych- generalnie Sudan uchodzi za kraj transakcji gotówkowych, kart kredytowych nie akceptuje się nawet w hotelach) i konieczność właściwego zabezpieczenia interesów kontraktowych i własnościowych inwestora zagranicznego. Sugerują ponadto uciążliwość dokumentacyjną, czasochłonność i wysokie koszty realizacji zarówno eksportu jak i importu (wskaźniki 2-3-krotnie wyższe niż średnia dla krajów OECD). Negatywnie wypada Sudan również pod względem formalności związanych z zakładaniem firmy, które obejmują 10 procedur, pochłaniają 36 dni przy średnim koszcie ponad 31% dochodu per capita. Dla porównania, w Egipcie jest to odpowiednio 6 procedur i 7 dni przy nakładach rządu niespełna 6% dochodu per capita.

W przypadku potrzeby dochodzenia należności w Sudanie wobec lokalnego przedsiębiorcy należy korzystać z pomocy wyspecjalizowanych kancelarii prawnych. We wspomnianym rankingu Banku Światowego *Doing business 2012* Sudan znalazł się na 148 pozycji (tuż za Egiptem). Szczególnie krytycznie oceniana jest długotrwałość procedur związanych z odzyskaniem należności (ponad 800 dni). Relatywnie wyższa na tle innych krajów regionu jest też ich liczba (ponad 50). Korzystniej wypada natomiast Sudan w ewaluacji kosztów windykacji, które co do skali są porównywalne z krajami OECD (nieco poniżej 20%).

5.2. Bezpieczeństwo

Ostrożność należy zachować przy podróżach służbowych do Sudanu poza Chartumem, odradza się natomiast podróże do Darfuru, regionów na południu i obszarów granicznych z Erytreą. Istnieje zagrożenie terrorystyczne.

5.3. Korupcja

Korupcja, z uwagi na skalę, jest w Sudanie bardzo dużym problemem. Występuje szczególnie w sektorze usług konsumenckich i przydziale sprywatyzowanego majątku. Rozbudowana biurokracja postrzegana jest jako największe wyzwanie dla inwestorów. Firmy napotykają na wiele problemów w związku z otrzymaniem licencji na prowadzenie działalności, a biznesmeni mogą narazić się na naciski ze strony skorumpowanych biurokratów. W 2010 roku według rankingu publikowanego przez Transparency International - *Corruption Perceptions Index* - Sudan został sklasyfikowany na bardzo niskiej 177 pozycji w gronie 182 ocenianych państw.

5.4. System prawny

W zdominowanym przez ludność arabską Sudanie system prawny oparty jest na zasadach prawnych islamu i podlega niewielkiemu wpływowi prawa zwyczajowego. System sądownictwa obejmuje Trybunał Konstytucyjny, Sąd Najwyższy, Sąd Apelacyjny i sądy pierwszej instancji.

W sprawach cywilnych orzeczenia sądu zapadają w 4 instancjach, a w sprawach kryminalnych – w pięciu. Decyzje Sądu Najwyższego nie podlegają zaskarżeniu. Ustawa o Podstawach Decyzji Sądowych (The Source of Judicial Decisions Act) z 1983 roku postanawia, że wszystkie kwestie, które nie są wyraźnie określone w przepisach prawnych, podlegają zasadom szariatu.

Konstytucja z 1998 roku ustanowiła sądownictwo niezależne, odpowiedzialne przed prezydentem Sudanu, ale w praktyce jest ono podporządkowane rządowi. Prezydent mianuje

wszystkich sędziów, w tym również sędziów Sądu Najwyższego, według rekomendacji Narodowej Komisji Sądowniczej (National Judiciary Service Commission).

5.5. System podatkowy

Wysokość podatków CIT w Sudanie uzależniona jest od rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej i wynosi wg danych Deloitte 0% dla działalności w rolnictwie, 10% w przemyśle, 15% w dziale handlu i usług, wynajmu nieruchomości, bankowości i ubezpieczeń i zarządzania funduszami, 30% dla przedsiębiorstw z asortymentu papierosów i tytoniu, 35% dla firm zaangażowanych w eksplorację, wydobywanie i dystrybucję ropy i gazu- i ich podwykonawców. Dodatkowo, 3% podatek z tytułu rozwoju społecznego obowiązuje w stosunku do wszystkich przedsiębiorców zwolnionych z podatków w trybie Ustawy Inwestycyjnej lub innych aktów prawnych.

Progresywny podatek od 5% do 15% stosowany jest wobec dochodów osobistych i zysków biznesowych/profesjonalnych.

Podstawowa stawka VAT w Sudanie wynosi 15%. Usługi telekomunikacyjne obciążone są natomiast stawką 30%. Niektóre rodzaje działalności gospodarczej zwolnione są z VAT.

5.6. Rynek pracy

Rynek pracy w Sudanie jest stosunkowo niewielki – obejmuje ok. 11 mln osób. Stopa bezrobocia w tym kraju oceniana jest na 20%. Większość Sudańczyków zatrudniona jest w branży spożywczej (co najmniej 80%), a ok. 10% - w produkcji przemysłowej. Od lat dziewięćdziesiątych XX wieku rozwinął się sektor gospodarki nieformalnej, wzrosła również liczba małych przedsiębiorstw. Pod względem łatwości zatrudniania pracowników Sudan plasuje się na 126-tym miejscu według rankingu *Doing Business 2010* Banku Światowego. Kontrybucja przedsiębiorcy do ubezpieczenia społecznego pracownika wynosi 17% jego miesięcznego wynagrodzenia.

Podjęcie pracy w Sudanie przez cudzoziemca uwarunkowane jest uzyskaniem wizy z prawem do pracy. W celu uzyskania wizy z prawem do podjęcia pracy należy załączyć do wniosku wizowego pismo z zatrudniającej firmy.

5.7. Ochrona własności intelektualnej

Ochrona praw własności intelektualnej w Sudanie jest mało skuteczna mimo przystąpienia przez ten kraj do Konwencji WIPO od 1974 r., Konwencji Paryskiej o ochronie własności przemysłowej od 1984 r. i Konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych od 2000 r.

Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (*World Intellectual Property Organization – WIPO*) udzieliła Sudanowi pomocy w zakresie budowy instytucji. Rosnąca ilość spraw, jakie toczą się przed sądami od kilku lat dowodzi wzrostu w Sudanie świadomości w kwestii łamania praw własności. Administrowaniem ochrony praw przemysłowych zajmuje się Ministerstwo Sprawiedliwości. Za egzekucję przestrzegania praw własności przemysłowej odpowiada *Industrial Property Tribunal* - w przypadku praw autorskich jest to *Copyright Tribunal*.

5.8. Nowa waluta

Rząd sudański wprowadził 24 lipca 2011 r. nową walutę- funta sudańskiego (SDG), zachowując relację 1:1 wymiany w stosunku do poprzedniego funta.

6. Współpraca gospodarcza Polski z Republiką Sudanu- baza prawna struktura, poziom obrotów i dostęp do rynku

6.1 Baza prawna

Dwustronna współpraca gospodarcza jest regulowana:

- umową z 17 października 1967 roku o współpracy kulturalnej i naukowo-technicznej,
 - umową z 11 lipca 1980 roku o współpracy w zakresie komunikacji lotniczej
- oraz od czasu uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej:
- preferencyjną (jednostronne preferencje handlowe) Umową z Kotonu WE-AKP.

Rada UE przyjęła w dniu 13.07.2009 r. decyzję o podpisaniu i doraźnym stosowaniu Tymczasowego Porozumienia ustanawiającego ramy dla kompleksowej Umowy Partnerstwa Gospodarczego UE z państwami Afryki Wschodniej i Południowej (Economic Partnership Agreement) mającej na celu intensyfikację relacji handlowych i ekonomicznych z regionem (OJ UE 2012/196/EC-L111).

Sudan, podobnie jak Egipt, należy do Wielkiej Arabskiej Strefy Wolnego Handlu (Greater Arab Free Trade Area – GAFTA) oraz Wspólnego Rynku Afryki Wschodniej i Południowej (Common Market for Eastern and Southern Africa – COMESA). Posiada status obserwatora w WTO.

6.2. Struktura wymiany handlowej

Zasadnicze pozycje towarowe w polskim eksporcie w 2011 r. na rynek Sudanu to napoje bezalkoholowe (udział ok. 30%), urządzenia elektryczne (27%) i produkty chemiczne (23%). W imporcie polskim z Sudanu największy udział mają wyroby pochodzenia roślinnego (udział 87%).

6.3. Obroty handlowe

W 2011r. nastąpił spadek wartości obrotów w bilateralnym handlu o blisko 65%. Zmniejszył się import z Sudanu o ok. 25%, a spadek polskiego eksportu na rynek sudański wyniósł blisko 55%. Zmniejszenie wartości eksportu polskich towarów do Sudanu w 2011 roku związane jest z niestabilną sytuacją w Sudanie po secesji Sudanu Południowego, zmniejszeniem jego rynku o ok. 8 mln konsumentów i sankcjami międzynarodowymi.

Spadek eksportu do Sudanu został odnotowany w wielu sekcjach towarowych, głównie wyrobów tekstylnych i włókienniczych, wyrobów z metali nieszlachetnych, elektrycznych, zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego. Jednocześnie zwiększyła się sprzedaż do Sudanu wyrobów koszykarskich, z tworzyw sztucznych, wyrobów chemicznych, napojów bezalkoholowych oraz wyrobów z kauczuku. W imporcie polskim z Sudanu zwiększyły się zakupy wyrobów włókienniczych i wyrobów chemicznych, a zmniejszył się import wyrobów roślinnych/ napojów bezalkoholowych.

Wartość i dynamika obrotów handlowych Polski z Sudanem w latach 2010 – 2011 (na podstawie danych GUS - w tys. dol. USA/)

rok	2010	2011	dynamika /w %/
wartość obrotów towarowych	20.302,5	9.212,5	45,37
wartość eksportu	18.466,4	7.836,9	42,43
wartość importu	1.836,1	1.375,6	74,92

wartość salda	16.630,3	6.461,3	-----
---------------	----------	---------	-------

6.4. Dostęp towarów do rynku

Polskie towary wprowadzane na rynek Sudanu podlegają zasadom takim samym, jakie stosowane są wobec importu towarowego z UE.

Sudan nie nakłada ograniczeń ilościowych na produkty importowane. Obowiązuje zakaz wprowadzania na rynek sudański ze względów społecznych lub bezpieczeństwa napojów alkoholowych, narkotyków, urządzeń do gier hazardowych, broni i amunicji. W imporcie towarów spożywczych wymagane jest uzyskanie zezwolenia na dystrybucję na podstawie testów laboratoryjnych, co powoduje opóźnienia dostaw i skrócenie okresu sprzedaży produktu na rynku w terminie jego ważności. Długi okres uzyskiwania zezwolenia jest praktyką utrudniającą dostęp do rynku oraz wpływa ograniczająco na swobodę wymiany handlowej.

Administracja sudańska przystąpiła do realizacji drugiego etapu reformy liberalizującej dostęp do rynku. Stanowi on część szerszego pakietu reform gospodarczych. W wyniku reform obniżone zostały najwyższe stawki w taryfie celnej importowej Sudanu z 45% do 40%. Sudan stosuje system zharmonizowany klasyfikacji towarów i brukselską definicję wartości celnej (BDV). Cła obliczane są z reguły od ceny CIF.

Przy odprawie celnej importer zobowiązany jest przedstawić:

konosament lub lotniczy list przewozowy, oryginalną fakturę z ceną C&F lub CIF, deklarację importową, certyfikat pochodzenia (przy imporcie na zasadach preferencyjnych), listę towarów, certyfikat zdrowia, certyfikaty weterynaryjne i fitosanitarne dla art. rolnych, licencję kwarantanny (w razie potrzeby), zaświadczenia rządu sudańskiego o zwolnieniach lub koncesjach dla klienta, aprobatę Narodowej Organizacji Telekomunikacyjnej (National Telecom Cooperation) dla sprzętu telekomunikacyjnego, aprobatę Ministerstwa Zdrowia (Ministry of Health) dla farmaceutyków i urządzeń medycznych, zaświadczenie Sudańskiej Organizacji Standaryzacji i Metrologii (Sudanese Standards and Metrology Organization-SSMO) i inne dokumenty specyficzne dla wprowadzanego towaru oraz wypełnić formalności nałożone przez bank centralny Sudanu- Bank of Sudan. Wszystkie ładunki bez certyfikatu kontroli jakości (Quality Inspection Certificate) poddawane są inspekcji SSMO w punktach kontroli celnej.

Podstawą umożliwiającą uzyskanie dokumentu pozwalającego na wprowadzenie towaru na rynek jest opłacenie przez importera cła i podatku importowego. Towary importowe podlegają 15% stawce VAT. Zwolnienia dotyczą środków do produkcji rolnej (nasiona, pestycydy, nawozy), dóbr kapitałowych oraz papieru gazetowego i urządzeń poligraficznych.

W zakresie etykietowania i opakowania towarów wprowadzanych na rynek sudański podstawowe wymogi obejmują podanie kraju pochodzenia, nazwy producenta, wymiarów i składu produktu (w razie potrzeby), nazwy odbiorcy końcowego, datę ważności na każdym artykule, nie tylko na opakowaniu. Opakowanie powinno uwzględniać występowanie wysokich temperatur i surowych warunków drogowych. Produkt ani jego opakowanie nie mogą zawierać treści- obrazów czy tekstów, które naruszałyby normy islamu. Język angielski jest akceptowany w dokumentacji importowej.

Firma handlowa w Sudanie- importowa i/lub eksportowa- podlega obowiązkowi rejestracji w rejestrze handlowym sudańskiego Ministerstwa Handlu Zagranicznego.

7. Perspektywy rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Gaz i ropa naftowa, rolnictwo, infrastruktura i budownictwo, tekstylia i górnictwo należą do wzrostowych sektorów gospodarki sudańskiej.

Z zastrzeżeniem rozwiązania kwestii spornych z Sudanem Południowym i złagodzenia sankcji międzynarodowych, sektor ropy i gazu będzie do jednych z atrakcyjniejszych gałęzi lokowania inwestycji i eksportu do Sudanu, jako że kraj nie dysponuje jakościowym sprzętem i kadrą inżynierską dla zagwarantowania jej rozwoju. Szanse kooperacyjne występować będą w obrębie wyposażenia technicznego, doradztwa, eksploracji oraz wydobycia gazu i ropy zarówno na lądzie jak i na Morzu Czerwonym. Aktualnie sektor zdominowany jest przez firmy chińskie, malezyjskie i hinduskie.

Sektor rolny Sudanu przyciąga dotychczas w większości inwestorów z Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Oferuje możliwości kooperacji w zakresie maszyn do przerobu żywności, opakowań do świeżych warzyw i owoców, technologii ogrodnich i hodowlanych (w tym instalacje do produkcji kurcząt), maszyn rolniczych, nawozów sztucznych, urządzeń irygacyjnych, rolnictwa ekologicznego, usług zdrowia zwierząt i weterynaryjnych, bezpieczeństwa żywności, higieny i kontroli jakości. Najważniejsze targi w branży to Sudan Agriculture Fair i Sudan Food Expo.

Sektor budowlany jest beneficjentem koniunktury politycznej po zawarciu porozumienia pokojowego w 2005 r. (CPA) i rozwija się na bazie wpływów ze sprzedaży ropy. Inwestycje obejmują budowę dróg i mostów, sieci telekomunikacyjnych i kolejowych, zapór, portów morskich, lotnisk, instalacji ropy i gazu. W gronie zagranicznych wykonawców przeważają dotychczas firmy z Turcji, ZEA, Kataru, Chin i Malezji. Najważniejsze targi branżowe to Sudan Build Fair.

Sektor tekstylny opiera się na produkcji bawełny. Wobec rosnącego popytu na wyroby tekstylne i planów rozwoju rodzimego przemysłu występuje zapotrzebowanie na modernizację funkcjonujących i budowę nowych przędzalni i tkalni, jak również fabryk produkujących gotową odzież, dzianiny, worki bawełniane, gazę czy tkaniny przemysłowe.

Sudan należy do krajów bogatych w surowce mineralne (obok ropy i gazu- złoto, srebro, chromit, azbest, mangan, miedź, żelazo, gips, mika, wapień, marmur). Zarazem duża część jego zasobów pozostaje nierozpoznana, oferując możliwości kooperacyjne dla firm górniczych w zakresie eksploracji i wydobycia, dostaw sprzętu, technologii i usług eksperckich. Aktualnie w działalność górnictwa w Sudanie zaangażowane są przedsiębiorstwa z Francji, Chin i Arabii Saudyjskiej.

Dynamicznie rozwija się w Sudanie sektor telekomunikacyjny i ICT, kreując zapotrzebowanie na sprzęt, usługi oraz technologie.

8. Przydatne linki

European Union Delegation in Sudan

http://www.eeas.europa.eu/delegations/sudan/index_en.htm

The Sudanese Businessmen & Employers Federation

<http://www.sudabiz.org/en/>

Sudanese Chambers of Industries Association
<http://www.sudanindustry.org/ar/>

Union Chambers of Commerce
<http://www.sudanchamber.org.sd/>

Sudanese Petroleum Corporation
<http://www.spc.sd/en/index.php>

Garri Free Zone
<http://gfzasudan.com/en/>

Targi i wystawy w Chartumie
<http://www.biztradeshows.com/sudan/khartoum/>

Lista sudańskich prawników i kancelarii prawnych świadczących usługi dla przedsiębiorców na stronie Banku Światowego, <http://www.doingbusiness.org/contributors/doing-business/sudan> oraz firmy prawnicze w Sudanie, Worldwide Legal Directories, <http://www.hg.org/firms-sudan.html>

Opracowanie: WPHI w Kairze